

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 1 • Листопад 2019 р.

«ЯК МЕНІ ПИСАТИ БЕЗ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ?»

ВИХІДНА ТЕЗА:

Коли читач читає Ваш текст, він має **легко** розрізнити три випадки і розуміти:

- 1) які частини тексту Ви написали самостійно,
- 2) які частини тексту Ви **дослівно** запозичили з іншого джерела і
- 3) які частини тексту Ви написали Вашими **власними словами**, але на основі думок з іншого джерела.

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

Перші два випадки не мають викликати складнощів у автора.

Написаний Вами Ваш власний текст не потребує додаткових позначень.

Якщо Ви наводите дослівну цитату з іншого джерела, Ви маєте взяти цей текст у «лапки» і проставити посилання на джерело.

Якщо Ви пропускаєте якісь слова із дослівної цитати, це, як правило, позначається трьома крапками: <...>. Якщо редакція видання, де Ви плануєте публікувати Ваш текст, має з цього питання інші вимоги, вона їх вкаже.

Третій випадок — Ваша власна думка, сформована на основі певного джерела. Тут Ви маєте:

- **перефразувати** думку з Вашого джерела власними словами, з **обов'язковою зміною граматичної структури речень** і
- навести посилання на джерело.

У випадку перефразування слід пам'ятати про таке:

- перефразування використовується з двома цілями: для скорочення викладу думки з джерела та для надання текстові з джерела Вашого авторського стилю;
- особливістю перефразування є неочевидність того, в якому місці тексту **починається** Ваша інтерпретація певного джерела (де інтерпретація **завершується** — очевидно, перед посиланням на джерело). Тому на позначення початку Вашої інтерпретації варто використовувати конструкцію на кшталт: *На думку П. Петренка, <...Ваша інтерпретація думки П. Петренка...> [посилання на джерело];*

- не забувайте, що в межах перефразованого тексту не можна змінювати зміст думки джерела;
- якщо Ви перефразовуєте тільки шляхом заміни окремих слів на синоніми, щоб текст «виглядав» як Ваш, то такий спосіб перефразування за міжнародними правилами академічного письма не допускається взагалі. З одного боку, Ви не надто далеко пішли від тексту з джерела, щоб це виправдало відсутність лапок на позначення дослівної цитати (а лапки Ви ставити не можете, адже цитата вже не дослівна). З іншого боку, Ви не доклали достатніх зусиль, щоб вписати думку з джерела у Ваш власний стиль академічного письма.

Якщо Ви навели певний текст дослівно, вказали посилання на джерело, але не взяли текст у лапки, то така дія також вважається плагіатом, різновид — «неналежне цитування». Адже, читаючи текст з посиланням на джерело, але без лапок, читач думає, що Ви перефразували цей текст, коли це не відповідає дійсності.

ЯК КРАЩЕ: ЦИТУВАТИ ЧИ ПЕРЕФРАЗОВУВАТИ?

Допустимо і те, й інше. Часто зустрічається точка зору, що **перефразовувати — краще**. Адже так Ви вдосконалюєте свої навички письма, маєте нагоду ліпше осмислити думку, яку наводите, викладаєте цю думку лаконічнішою мовою. Ви можете зустріти рекомендацію перефразовувати замість прямо цитувати у вимогах до авторів у низці західних видань.

Тому якісний навчальний курс з академічного письма мав би включати низку вправ з коректного і некоректного перефразовування текстових фрагментів.

ЩО МОЖНА НЕ ЦИТУВАТИ?

Загальновідоме знання — факти, які можуть бути отримані із загальнодоступних джерел і відомі великій кількості людей.

У текстах, призначених для вузької аудиторії представників певної наукової галузі, можна не наводити посилання на джерела специфічної для цієї галузі інформації, яка має бути добре відома цьому колу осіб, але про яку, як правило, не знає широкий загал.

А МЕТОДИЧНІ ПУБЛІКАЦІЇ?

Навчальні публікації, підручники, посібники, методички і вказівки до виконання курсових робіт — особливий жанр академічних текстів, який передбачає більш або менш значний обсяг відтворення вже наявних, достатньо формалізованих текстів і мовних кліше. Як дотримуватися академічної доброчесності в таких текстах?

З одного боку, нам насправді ніщо не заважає ставитися до цих текстів так само, як і до інших, та писати їх у відповідності з вищенаведеними порадами.

З іншого боку, за ретельного дотримання вимог до цитування деякі види навчальних видань «ряснітимуть» лапками і посиланнями, що ускладнюватиме їх сприйняття. У цьому випадку, напевно, допустимо навести всі використані Вами джерела в окремій рубриці тексту і вказати, що Ви є **не автором, а укладачем** відповідного матеріалу. Хоча загальноприйнятої практики, яка б відповідала вимогам до академічної доброчесності, з цього питання в Україні ще немає.

ЦІКАВІ НОВИНИ

Влітку 2019 р. українська філософія Мирослава Крутляк провела експеримент, який полягав у підготовці явно абсурдного тексту в форматі наукової статті та наданні його в різні українські та іноземні наукові журнали для публікації. Деякі журнали із задоволенням опублікували надісланий їм текст, тоді як один з журналів пожартував у відповідь. Як саме — читайте за посиланням: <https://tinyurl.com/yxmjlxkj>

**ТВОРИТИ — ЗНАЧИТЬ,
СКОРОЧУВАТИ.**

Йоганн Вольфганг фон Гете

Заповніть будь ласка анкету про цей бюлетень за посиланням:

<https://forms.gle/BtuDkmiCGbCrnGPZ8>

• РОЗДРУКУЙТЕ ЦЕЙ БЮЛЕТЕНЬ НА ВЕЛИКОМУ ПАПЕРІ — МАТИМЕТЕ ФАЙНИЙ ПОСТЕР •

Бюлетень підготував Євген Ніколаєв. Бюлетень розміщений на ресурсі www.saiup.org.ua

Дана публікація стала можливою завдяки підтримці американського народу відповідно до грантового договору № SLMAQM17CA2015 з Посольством США в Україні. Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Посольства США в Україні чи Уряду США.

